

Diarienummer:
IMY-2022-10249

Ert diarienummer:
Ju2022/03032

Datum:
2023-02-09

Yttrande över slutbetänkandet Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden (SOU 2022:50)

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har granskat förslaget huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter.

IMY erinrar om att varje användning av hemliga tvångsmedel innebär ett allvarligt intrång i rätten till privatlivet. När man beslutar om ett tvångsmedel är det i regel inte bara den misstänkte eller den eftersökte som träffas av åtgärden utan även personer omkring som inte har begått något brott. Det nu aktuella förslaget innebär att tillämpningsområdet för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning avseende kommunikations- och platsuppgifter ytterligare utvidgas. Detta ställer höga krav på att utredningen visar att det finns ett behov av de föreslagna åtgärderna och att de dessutom är proportionerliga i förhållande till sitt syfte. IMY har redan tidigare ifrågasatt lämpligheten i att tillämpningsområdet för hemlig dataavläsning utvidgas innan denna försökslagstiftning hunnit utvärderats.¹

IMY har följande synpunkter på utredningens förslag:

I avsnitt 3.9 föreslår utredningen bland annat möjlighet att använda hemliga tvångsmedel för att kunna lokalisera en person som dömts till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning. Till sådan påföljd döms enligt 31 kap. 3 § 2 st brottsbalken (1962:700) den som under påverkan av en allvarlig psykisk störning begått ett brott för vilket straffet inte bedöms kunna stanna vid böter och det finns risk för att personen återfaller i brottslighet som är av allvarligt slag. Förslaget innebär i praktiken att personer med allvarlig psykisk störning kan komma att utsättas för hemliga tvångsåtgärder även när de begått mindre allvarliga brott än andra eftersökta personer. IMY anser att utredningens analys i denna del är bristfällig vilket gör det svårt att bedöma om det är proportionerligt.

Under avsnitt 3.14 lämnar utredningen ett förslag på införande av möjlighet till hemlig dataavläsning avseende kommunikationsövervaknings- och platsuppgifter för att lokalisera utlänningar som inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar. Det framgår inte av utredningen hur omfattande problemet kring underlåten anmälningsplikt enligt denna lag är och om det överhuvudtaget finns ett behov av utökade möjligheter till hemliga tvångsmedel avseende denna grupp. Utredningen i denna del är begränsad och det framgår inte om den föreslagna bestämmelsen kan förväntas ge någon större effekt. I detta

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

¹ IMY:s yttrande 2022-09-12 över Utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel (SOU 2022:19)

sammanhang bör analyseras vilken påverkan den senaste utredningen om preventiva tvångsmedel, i vilken föreslås utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel i underrättelseverksamheten, kan ha på behovet av ytterligare lagstiftning på området.

Gällande den del av förslaget som rör hantering av överskottsinformation har IMY tidigare lämnat kritik som alltså är gällande.²

IMY har i övrigt inga synpunkter förutsatt att de föreslagna rättssäkerhetsgarantierna med krav på domstolsprövning efter ansökan av åklagare och SIN:s tillsyn implementeras. IMY vill särskilt lyfta att det är viktigt att användningen av hemliga tvångsmedel begränsas till fall där det är av *synnerlig vikt* för lokaliseringen av den eftersökte. IMY håller med om bedömningen att begreppet synnerligt vikt bör tolkas så att andra möjligheter att lokalisera den eftersökte har uttömts eller att sådana åtgärder skulle vara utsiktslösa eller medföra en orimligt stor arbetsinsats.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Lena Schelin Lindgren efter föredragning av juristen Lucia Trenkler. Vid den slutliga handläggningen har även enhetschefen Charlotte Waller Dahlberg och juristen Jonas Agnvall medverkat.

Lena Lindgren Schelin, 2023-02-09 (Det här är en elektronisk signatur)

² Datainspektionens yttrande 2018-11-26 över Rättssäkerhetsgarantier och hemliga tvångsåtgärder (SOU 2018:61)